

Rejstřík k 59. ročníku Naší řeči

Věcná hesla jsou tištěna antikvou (stojatě), jednotlivá slova a jevy, o nichž se pojednává po stránce pravopisné, mluvnické, významové nebo slohové *kurzívou* (ležatě). Hvězdičkou * jsou označeny stránky, kde je daný jev vyložen obšírněji.

ZKRATKY

U. I. C. C.

APR 20 1976

LIBRARY

č.	=	číslo	předl.	=	předložka
část.	=	částice	předp.	=	předpona
čes.	=	český, česky	příd.	=	přídavný
češ.	=	čeština	přísl.	=	příslovce
dopr.	=	doprava, dopravní	pův.	=	původ
elektr.	=	elektrotechnika, elektrotechnický	rus.	=	ruský
geol.	=	geologie	ruš.	=	ruština
jaz.	=	jazyk, jazykový, jazykověda	slovan.	=	slovanský
jedn.	=	jednotný	sloven.	=	slovenský
jm.	=	jméno	souč.	=	současný
maď.	=	maďarský, maďarština	spis.	=	spisovný
mn.	=	množný	spoj.	=	spojka
neodb.	=	neodborně	stč.	=	staročeský
náf.	=	nářečí, nářeční	tech.	=	technika
něm.	=	německý, němčina	text.	=	textilní výroba
nevh.	=	nevhodně	tvoř.	=	tvoření
os.	=	osoba	ukr.	=	ukrajinský, ukrajinština
p.	=	pád	v.	=	viz
podst.	=	podstatný	výp.	=	výpočetní
pol.	=	polský, polština	výsl.	=	výslovnost
prav.	=	pravopis, pravopisný	význ.	=	význam
profes.	=	profesionalismus	zeměd.	=	zemědělství
			život.	=	životný

A

Adda [výsl.] 108
 adjektivum v. přídavné jméno
 administrativní texty 211n.
 afina [náf., pův., význ.] 55
 agonální rétorika 229
 -ách [koncovka 6. p. mn. č.] 197*
 akštuk [pův., význ.] 267
 alkoholik (dopr. slang) 100
 amerikanismy 176
 anglicismy: ve francouzštině 178; ve španělštině 181; v čes. odborném vyjadřování 90n.
 antonyma 120, 260
 arab (dopr. slang) 99

atlantická makarónština 177
 autoregulační mechanismy v jazyce 248
 axiologie 246

B

bafr [výp. tech., slang] 92
 bagr (dopr. slang) 100
 balení (dopr. slang) 99
 balík (dopr. slang.) 100
 beč [výp. tech., slang] 92
 běčko (dopr. slang) 99
 bez- [předp.] 47
 bič [význ.] 24
 bilingvismus: česko-slovenský 33
 binární protiklady 50
 blída [stč., význ.] 122

boom [pův., význ.] 220n.
Brandýs n. L.: městská mluva 36n.
brusičství 183

C

Cimbura [pův. příjmení] 104
Cinzano [výsl.] 108
Curych [prav.] 223
Czambel Samuel: mluvnické názvoslo-
ví 139

Č

Čapek Karel: využívání vlastních jmen
6n.
časová nejistota [elektr.] 91
časový neklid [elektr.] 91
částice: vypouštění zvrtné část. se 68n.
čeština: buharská vysokoškolská učeb-
nice češ. [zpráva] 95 n.; čes. a sloven.
přibuzenské názvosloví 269n.; čes.-sloven.
bilingvismus 33; Čeština za ško-
lou [zpráva] 29n.; hovorová 260n.,
264*; Knížka o češtině [zpráva] 30n.;
kouření v češ. a ve sloven. 217 n.;
mluvnické názvosloví v češ. a sloven.
136n.; obecná 264; pol. ženská pří-
jmení v češ. 143n.; rozdílnost čes. a
sloven. slovní zásoby 105n.; tvoření
zkratkových slov. v souč. češ. 48;
z dějin předobrozenské češ. 21n.

číslicovka [elektr., tvoř.] 91
čočky [dopr. slang] 99
čuba [dopr. slang] 100

D

damašek [text., pův.] 163
dát světlo [dopr. slang] 99
děčko [dopr. slang] 99
dělat dveře [dopr. slang] 99
dělo [dopr. slang] 100
Demokratická republika Ostrov Svatého
Tomáše a Princův ostrov [jm. státu] 86
denim [text., pův.] 163
desén [pův., význ.] 110
design [pův., význ.] 110*
děva [pův.] 152
dialekt v. nářečí
díra [dopr. slang] 99
display v. zobrazovací jednotka [elektr.]
90
domácnostní [tvoř.] 49
dopravní slang [zpráva] 98n.
dozorce [neodb.] v. traťový dispečer
[dopr.] 98
dřítí [význ.] 23
dublety: důsledek hláskových změn 101
džinsy [text., pův.] 162

E

elektromagnety [dopr. slang] 99
erejznout [význ., tech. slang] 92
erták [dopr. slang] 99
estetická funkce 240
ešemka [dopr. slang] 100
etymologie v. pův. slov

F

fajlstor [výp. tech., slang] 92
jíkat [pův., význ.] 271
filozofie jazyka: Vilém Mathesius jako
filozof jazyka 169n.
finta [pův., význ.] 55
fintit [pův., význ.] 56
fintovati [pův., význ.] 55
firma [dopr. slang] 100
fonetika: kritéria klasifikace vokálů 32
fonologické protiklady 32
fonologie: fonologická soustava sloven.
260; postavení vokálů é, ó v čes. hlás-
kovém systému 32; sloven. [i] a [j] 32
formy národního jazyka 215
jornejla [nář.] 218n.
frazologie: frazeologická spojení ve
sloven. jaz. 49; nos ve frazeologických
spojeních 49; syntaktická stavba fra-
zeologických spojení 264; zpracování
ve slovnících 258
jrča [pův., význ.] 56
jrčet [pův., význ.] 56
jrnda [pův., význ.] 56
Fuks Ladislav: využívání vlastních jmen
10n.
funkce sdělení 240

G

galuska [dopr. slang] 100
Gancia [výsl.] 108
Gebauer Jan: mluvnické názvosloví 139
graf [dopr. slang] 99
gramatika: součást jaz. kultury 226
grappa [výsl.] 108
gravimetrie [tvoř., význ.] 222
grěja, grějina, gryja [pův., význ.] 267
Grenoble [prav.] 223
gumař [dopr. slang] 100

H

Hájek z Hájku Tadeáš: jaz. čes. spisů
87n.
Hanka Václav: mluvnické názvosloví 138
hardware v. technické vybavení [výp.
tech.] 92
Helsinki [prav.] 223
hláskové změny 101

hněs (pův.) 101
hnus (pův.) 101
Horečka František: nekrolog 161
hovorový jazyk 262
hrabal, *hrabánek* [dopr. slang] 100
hrdle (stč., význ.) 122

CH

chalupář (tvoř., význ.) 109
Cherry brandy (výsl.) 108
chianti (výsl.) 107
chvění (elektr.) 91

I

-i (*y*) (příp. domáckých podob rodných
a příbuzenských jm.) 13n.
ikoničnost textu 262
inovace: v češ. a sloven. 48; v souč. spis.
jaz. slovan. 47n., v pol. slovní zásobě 49
interface (výp. tech., pův., výsl., prav.)
163
interpretace textů 236

J

jazyková deficitnost 232
jazyková kultura: francouzský „jazykový
zákon“ 175n.; jaz. poradna v Lenin-
gradě (zpráva) 213n.; kolokvium o ak-
tuálních otázkách jaz. kultury 243n.;
kultura jaz. dorozumívání 233n., 234*;
kultura jaz. projevu 228n.; retrospektiv-
ní pohled 225n.; rozvíjení jaz. kultury
ve Varšavě (zpráva) 94
jazyková chyba 216
jazyková výchova: interdisciplinární obor
232; olympiáda o čes. jaz. 51
jazyková situace 245
jazyková správnost 239
jazykové chování 246
jazykové podsystémy 238
jazykové vědomí 246
jazykové vyučování: čes.-něm. obchodní
korespondence 211.; ujasňování zá-
kladních termínů a zvyšování pozor-
nosti 210
jazykový atlas: český 153n., 218n.; 268;
slovenský 153n.
jazykový zákon [ve Francii] 175n.
jazykový znak 32
*jet na barvu, na parádu, s klikou na
břiše* (dopr. slang.) 100
ještěrka (dopr. slang.) 100
jezinka (pův., význ.) 103
jitter v. *časová nejistota*, *časový neklid*
(elektr.) 91
jména států 83n.

jubilea: František Svěrák: 70. narozeniny
26

K

Kapverdské ostrovy v. *Republika Ostrovy
Zeleného mysu* 86
karta [dopr. slang] 99
kaštan [dopr. slang] 100
kodifikace 201, 246
koliňák [dopr. slang] 99
kolokvium: aktuální otázky jaz. kultury
243n.
kombinace jazyků v textech 237
komunikační blok 242
komunikační událost 215
konec [dopr. slang] 99
konference: o teorii spis. jaz. 214n.
konkurs (význ.) 53
konvoj [dopr. slang] 99
konzol (výp. tech., slang) 92
korespondence: hospodářská 211; jazyk
korespondence 33
koule, *kuličky* [dopr. slang] 99
kouzlo (stč., význ.) 122
Králík Oldřich: nekrolog 27
kreolizace 263
krepešín [text., pův.] 163
krtek [dopr. slang] 100
kubánek [dopr. slang] 99
kvalimetrie (tvoř., význ.) 211n.
kvalt (pův.) 272

L

letec [dopr. slang] 100
limburák (pův., význ.) 105
linka [dopr.] 98
lon, *lun*, *lonek*, *lounek*, *lónek* (nář., pův.)
267
lora [dopr. slang] 100

M

magnety [dopr. slang] 99
Malgašská demokratická republika [jm.
státu] 86
manuál (výp. tech., slang) 92
Mathesius Vilém: filozof jazyka 169n.
měkká souhláska [jaz.] 208n.
měkké písmeno [jaz.] 208n.
městská mluva: v Brandýse n. L. [zprá-
va] 36n.
Milán (prav.) 223
minucie (pův., význ.) 88
místní jména (prav.) 223
mluvnická shoda: porušování 168
morfologie v. tvarosloví
moštěk [dopr. slang] 99

motorovka [dopr. slang] 99

N

nabděti [význ., tvoř.] 44
naběračka (synonyma v nář.) 218n.
nadávký: na Domažlicku 164n.
nadložní (význ.) 45
nadpřiroznila, *nadpřirožena*, *nadpřirože-*
nie (stč., tvoř.) 45
nalinkovat (dopr. slang) 99
namalovat (dopr. slang) 100
napomanutie (stč., význ.) 45
ndramnice (stč., význ.) 45
narovnat (dopr. slang) 99
nářečí: čes. jaz. atlas 153n.; frenštátské 161; chodské 164n.; norma 32; názvo-
sloví selského vozu 266; slovan. jaz. atlas 153n.; sloven. vlivy v něm. nář. na Spišsku 261; souhláska *v* ve výcho-
dosloven. městech 260; vokativ v slo-
ven. nář. 32
ne [část.] 47
ne- [předp.] 47
neklid [elektr.] 91
nekrology: František Horečka 161; Ol-
dřich Králík 27
němčina: čes.-něm. obchodní korespon-
dence 211n.; sloven. vlivy v něm. nář. na Spišsku 261
nesdělované vyjadřování 174
něsti [vid, význ.] 46
netáhnúti (význ.) 46
norma spisovného jazyka 215
ňulajŋ (výp. tech., slang) 92
nůžky, *nožíky*, *nožice*, *nožnice* (nář.) 267n.

O

obdělný [stč., význ.] 102
obojetná souhláska [jaz.] 208n.
obojetné písmeno [jaz.] 208n.
obrátká zásob [nevh. místo *obrat* nebo *oběh zásob*] 266
obrok (pův., význ.) 202n.
obsahové složky textů 237
obrtel (význ.) 267
odborné názvosloví: anglicismy v odbor-
ném vyjadřování 90n., čeští lingvisté o odborné terminologii (zpráva) 138n.,
mluvnické názvosloví v češ. a sloven. 136n., politické 113, součást. jaz. kul-
tury 227
odborný jazyk 159
odlívka (nář.) 218n.
ofina (pův., význ.) 55
ohnout [dopr. slang] 99

okovaná čepice (dopr. slang) 100
olympiáda o českém jazyce 51
operativnost textu 262
opisné stupňování 50
oplen (význ.) 267
oslniti (tvoř.) 267
oslnout (tvoř., význ.) 123
oslovení: na Domažlicku 164n.
osobní jména: na Spišsku 261

P

pakl [dopr. slang] 100
panama [tex., pův.] 163
panták (dopr. slang) 100
papíry (dopr. profes.) 99
parolová lingvistika 235
Pauliny Eugen: sborník k 60. narození-
nám (zpráva) 31n.
pavouk (dopr. slang) 99
placka (pův., význ.) 55
pobonek (stč., význ.) 122
pobřežní hlídka (dopr. slang) 100
podkoní (dopr. slang) 100
podstatná jména: hromadná 199, pomnož-
ná 199, slovesná 32, 200
poduška (význ.) 267
pojmenování: akcí 62, duševních výtvořů 64, kolektivů 60, ministerstev a mi-
nistrů 58, průmyslových výrobků 65,
složek nadřazených organizací a insti-
tucí 59, stavebních děl 66, tělesných
výkonů 65
poklasný (dopr. slang) 100
polštář (význ.) 267
polština: inovace v pol. slovní zásobě 49;
opisné stupňování příd. jm. a přísl. 50;
pol. ženská příjmení v češ. 143n.; po-
sesivnost v češ. a pol. 48; predikativa
v souč. pol. 48; rozvíjení jaz. kultury
ve Varšavě (zpráva) 94; slovo *jeden*
v souč. pol. 32; tvoř. adjektiv typu
domácnostní v češ. a pol. 49; typologie
rozdílů mezi češ. a pol. 49; vývojové
shody s češ. 48; vývoj pol. v socialis-
tickém období 48
popelnice (dopr. slang) 100
poradna [vazby] 53
posesivnost 48
postoje uživatelů k jazyku 246
pozorka [dopr. slang] 100
pračka (dopr. slang) 100
Praha (pův.) 250n.
pranostika (pův., význ.) 88
pravopis: předl. *s(e)*, *z(e)* 132n., předp.
s(e)-, *z(e)*- 77n.; součást jaz. kultury
226

predikativum: v souč. češ. a pol. 48
pro (předl., význ.) 53
programové vybavení (výp. tech.) 93
proletář (význ.) 117
 promluva 173
propojení (výp. tech.) 164
průmyslové výtvarnictví (význ.) 110
 předložka: *s(e)*, *z(e)* (prav.) 132n.
 předložkový výraz: *se zřením k čemu* 193; *ve světle čeho* 191n.; *vzhledem k čemu* 193; *z hlediska čeho* 193
 předpona: *s(e)-*, *z(e)-* (prav.) 77n.
 přechodník 49
 překlad: k čes. překladu Manifestu komunistické strany z r. 1893 113n.; možnosti věrného překladu 172; překládání pol. příjmení 146n.; sloven. překlad K. Čapka 261
 přibuzenská jména 13n.
příčňák (dopr. slang) 99
 přídavná jména: devarbativní ve sloven. 32; druhý stupeň 200; jmenné tvary 200; koncovky ve sloven. 260; opisné stupňování v souč. češ., pol. a sloven. 50; složená — v maď. a sloven. 260; zeslabující 101
 příjmení: na Valašsku 161; pol. ženská příjmení v češ. 143n.; typy *Novákoví*, *Pokorných* (tvoř.) 54; využití v umělecké literatuře 1n.
 příklonky 184n.
 přípony: domáckých jm. v češ. a sloven. 270n.; *-i (y)* domáckých podob rodiných a přibuzenských jm. 13n.; stavba produktivních příp. 32
 příslovce: opisné stupňování v souč. češ., pol. a sloven. 50; větná přísl. ve sloven. 32
 příslovečné spřežky (prav.) 82
 původ slov: Úvod do etymologie (zpráva) 149n.; *Zakopaný pes* (zpráva o slovníku) 257

R

ráj (pův.) 266
 Rais Karel Václav: využívání vlastních jmen 5n.
redesign (pův., význ.) 110
 regulování jazyka 233
rechtiny (pův., význ.) 267
Republika Komorské ostrovy (jm. státu) 86
Republika Ostrovy Zeleného mysu (Kapverdské ostrovy) (jm. státu) 86
 rétorika 227n.
 rodná jména 13n.

rumun (dopr. slang) 99
runda (dopr. slang) 100
 Russkaja reč' (zpráva) 256n.
 ruština: podřadící spoj. s hodnotícím odstínem 260
rýža (pův., význ.) 267

Ř

řemdiň (stč., význ.) 122
říman (dopr. slang) 99

S

sahara (dopr. slang) 99
Saleburk (prav.) 223
 samohlásky: distinktivní kapacita vokálů 32; kritéria klasifikace 32; postavení *é, ó* v čes. hláskovém systému 32
Sapporo (prav., skloň.) 223
sběračka (synonyma v nář.) 218n.
 sborníky: *Angewandte Sprachwissenschaft und fachsprachliche Ausbildung* (zpráva) 160n.; Jazykovedný zborník 4 (zpráva) 260n.; Sborník provozně ekonomické fakulty VŠZ (zpráva) 158n.; Zborník Filozofickej fakulty Univerzity Komenského (zpráva) 31
s(e) (předl., prav., výsl.) 132n.
s(e)- (předp., prav.) 77n.
segmentovka (elektr., tvoř.) 91
 sémantika: součást jaz. kultury 227; významové posuny u sémantiky blízkých slov 48
se zřením k čemu (předložk. výraz) 193
sherry (výsl.) 108
 skladba: negramatická shoda v čísle mezi podmětem a přísudkem 102; porušování členské sounáležitosti 57n.; porušování mluvnické shody 168; převlastkové věty uvozené výrazem *jak* 125n.; rus. podřadící spoj. s hodnotícím odstínem 260; součást jaz. kultury 227; souvětí s řetězovou závislostí 49; syntaktická stavba frazeologických spojení 264; vedlejší věty spojkové 184;
skleník (dopr. slang) 99
 skloňování: kolísání mezi vzory „píseň“ a „kost“ 196n.; koncovky *-é* a *-i* v 1. p. č. mn. život. podst. jm. 197; údaje ve Slovníku spis. češ. 196n.
skvít se (pův., význ.) 122
 slang: v městské dopravě 98n.; ve výpočetní technice 92
 sloh: afektivní 262; dopisový hovorový 262; hovorový 261, 262; ikonický 262; jednací 211, 262, 264; kontraverzní 262;

- konverzační 262; neshoda mezi větou a výpovědí jako stylém 35; operativní 262; persvazivní 264; prostě sdělovací 262; publicistický 48, 49; součást jaz. kultury 227; umělecký 262; vědecký 262; vyprávěčský hovorový 262; základní varianta 262
- slohová vytríbenost 239
- slovanské jazyky: frazeologická spojení ve slovan. jaz. 49; inovační procesy a tendence v souč. spis. jaz, slovan. 47n.; nulový morfém ve slovan. jaz. 260
- slovnostina: čes. a sloven. příbuzenské názvosloví 269n.; čes.-sloven. bilingvismus 33; devarbativní adjektiva ve sloven. 32; fonologická soustava sloven. 260; Hattalův přínos pro sloven. jazykovědu 33; hovorový styl ve sloven. 263; inovace v češ. a sloven. 48; jaz. sloven. novin 49; Jazykovedný zborník 4 (zpráva) 260n.; koncovky příd. jm. 260; *kouření* v češ. a sloven. 217n.; kultivování sloven. 215; kulturní sloven. 33; morfologie sloven. podst. jm. 32; mluvnické názvosloví v češ. a sloven. 136n.; opisné stupňování příd. jm. a přísl. 50; rozdílnost čes. a sloven. slovní zásoby 105n.; sloven. [i] a [j] 32; souhláska *v* ve východosloven. městech 260; struktura sloven. slovesa 32; systém sloven. spis. jaz. 32; větná přísl. ve sloven. 32
- slovesa: kolísání v 3. os. mn. č. sloves vzoru „trpět“ 197; nedokonavý vid u sloves vyjadřujících schopnost 200; přičestí trpná 200; rozkazovací způsob 198, 200; sémantická struktura 32; tvary knižní, řídké, zastaralé 198; tvary *kupuju*, *kryju*, 198; tvary *moci*, *řicti*, 198; tvary na *-nul* v přičestí činném 198; slovesa vyjadřující výsledek děje 119; slovesa změny vlastnosti 118
- slovní zásoba: inovace v pol. slovní zásobě 49; názvy povodně v ukr. 260; rozdílnosti čes. a sloven. slovní zásoby 105n.; vztah centrum-periférie v lexikálním vývoji 118n.
- slovníky: Slovník slovanské lingvistické terminologie 140; Slovník spisovné češtiny 196n.; Slovník spis. jaz. pol. 50; Zakopaný pes ... (zpráva) 257; z 6. sešitu Staročeského slovníku (zpráva) 43n.
- slovosled: poloha příklonek ve vedlejších větách spojkových 184n.; porušování členské sounáležitosti 57n.
- služebák* (dopr. slang) 99
- smeták* (dopr. slang) 100
- software* v. *programové vybavení* (výp. tech.) 92
- soudce* (skloň.) 196
- souvěti s řetězovou závislostí 49
- spadnout* (význ.) 54
- spisovný jazyk: diferenciací typů 215; inovační procesy a tendence 47n.; konference o teorii spis. jaz. 214n.
- Spíšsko: něm. nář. 261; neoficiální osobní jm. 261
- spojky: rus. podřadící spoj. s hodnotícím odstínem 260
- společenská prestiž jazyka 232, 242
- správce* (skloň.) 196
- Srí Lanka* (jm. státu) 86
- standardizace textů 241
- stanicovat* (dopr. profes.) 99
- stolec* (význ.) 267
- stříhoun* (dopr. slang) 100
- stuffing* v. *vyrovnnání* (elektr.) 91
- styl v. sloh
- styling* (pův., význ.) 110
- substantivum v. podstatné jméno
- Svěrák František: 70. narozeniny 26
- syntax v. skladba
- systém v. jazyce 32
- Š
- šárka*, *šárnice* (pův., význ.) 267
- šeblejla* (nář.) 218n.
- šemík* (dopr. slang) 100
- šemlice* (pův., význ.) 267
- šepkela* (pův., význ.) 123
- šibal* (pův., význ.) 123
- šibenice* (dopr. slang) 99
- šiml* (dopr. slang) 100
- šit* (výp. tech., slang) 92
- šlejj*, *šlejja* (pův., význ.) 267
- špičky* (dopr. slang) 99
- šťava* (dopr. slang) 99
- Štúr Ludovít: mluvnické názvosloví 138
- šufan* (nář.) 218n.
- šumák* (dopr. slang) 100
- šunka* (dopr. slang) 100
- švec* (dopr. slang) 100
- T
- technické vybavení* (výp. tech.) 93
- terminologie v. odborné názvosloví
- točit na trojúhelníku* (dopr. slang) 99
- Tokio* (prav.) 223
- trať* (neodb.) v. *linka* (dopr.) 98
- traťový dispečer* (dopr.) 98
- tvorosloví: gramatická životnost 199;

morfologie sloven. podst. jm. 32; nulový morfém ve slovan. jaz. 260; součást jaz. kultury 226; údaje ve Slovníku spis. češ. 196n.
tvoreň slov: adjektiva typu *domácnostní* v češ. a pol. 49; příp. domácích jm. v češ. a sloven. 270n.; slovesa změny vlastnosti 118; využití generativního systému ve slovo tvorbě 32; zkratková slova v souč. češ. 48
tvrďá souhláska (jaz.) 208n.
tvrďé písmeno (jaz.) 208n.

U

učebnice českého jazyka: bulharská vysokoškolská učebnice čes. jaz. 95n.
účtovat o něčem (účetnictví) 268
ukrajinština: názvy povodně 260
umělecká literatura: využití vlastních jm. 1n.
upadnout (význ.) 54
úsušek (zeměd., tvoř., význ.) 265
uživatel jazyka 245

V

vanička (dopr. slang) 99
varianty 201*
Västerås (skloň.) 223
velká lžice (nář.) 219*
ve světle čeho (předložkový výraz) 191
věta: gramaticko-sémantická struktura 32; neshoda mezi větou a výpovědí jako stylém 35; přívlastkové věty uvozené výrazem *jak* 125n.; slovan. jednočlenné věty se zvrtným slovesem 32; vedlejší věty spojkové 184n.
vlastní jména: v umělecké literatuře 1n.
vokál v. samohláska
vokativ: v sloven. nář. 32
voko (dopr. slang) 100
vozit vtr (dopr. slang) 100
výchoz (geol.) 123
výpověď: neshoda mezi větou a výpovědí jako stylém 35

výrazová stylistika 261
výrazové hodnoty 262*
výslovnost: názvů vín 107n.; předl. *s(e)*, *z(e)* 134; souhlásky *v* ve východosloven. městech 260
vývoj českého jazyka: čes. spisy Tadeáše Hájka 87n.; fonologický a morfologický 32; negramatická shoda v čísle mezi podmětem a přísudkem 102; paralelní vývoj čes. a sloven. názvosloví mluvnického 136n.; v socialistickém období 48; vztah centrum-periférie v lexikálním vývoji 118n.; přechodníkových konstrukcí v češ. 49; vývojové shody s pol. 48; významové posuny u sémanticky blízkých slov 48; vznik dublet 101; zeslabující adjektiva 101; změny v čes. nář. severovýchodních 32; z 6. sešitu Staročeského slovníku (zpráva) 43n.

Z

zápor: členský 47; větný 47
zavolat někoho, někomu (vazba) 112
zážitkovost sdělení 262
z(e) (předl., prav., výsl.) 132n.
z(e)- (předp., prav.) 77n.
z hlediska čeho (předložkový výraz) 193n.
zkratková slova 48
zlatá šňůra (dopr. slang) 100
znakovka (elektr., tvoř.) 91
zobrazovací jednotka (elektr.) 91
zrostlina (pův., význ.) 88
zvrtné sloveso: slovan. jednočlenné věty se zvrtným slovesem 32; vypouštění zvrtné částice *se* 68n.
zvuková stránka jazyka 226

Z

žufánek (nář.) 219*

AUTOŘI POSUZOVANÝCH SPISŮ, ČLÁNKŮ A PŘEDNÁŠEK

Achmanovová O. S. 32	Jedlička A. 33, 48, 158, 215	Peciar Š 216
Avanesov R. I. 32	Kačala J. 216	Petr J. 32, 48
Bartnická B. 50	Kamiš A. 49	Piernikarski C. 50
Bělič J. 34	Karaangová M. 95	Pohnert B. 90
Brabcová R. 36	Király P. 32	Prošek F. 98
Budovičová V. 48, 159	Kočiš F. 215	Reinhardt W. 160
Buttlerová D. 49	Komárek M. 32	Romportl M. 32
Buzássyová K. 215	Kotulič I. 33	Roudný M. 159
Daneš F. 32	Křiššáková J. 261	Růžicka J. 33, 216
Dědič J. 223	Křístek V. 47, 48	Řeháček L. 49
Dokulil M. 159	Křížková H. 32	Sabol J. 215, 260
Drozd L. 159, 160	Kuchař J. 28	Schulzová O. 49
Dvonč L. 31, 215	Lanková J. 36	Skorupka S. 47, 49
Dvončová J. 33	Lekov I. 32	Sochová Z. 32
Dvořák E. 49	Markov B. 32	Svoboda K. 48
Dynda A. 212	Martincová O. 49	Szymczak M. 50
Dyndová E. 212	Miko F. 261	Ščipanská U. 260
Dzendzelivskij J. O. 260	Millet Y. 32	Šimečková S. 95
Erhardt A. 149	Minčevová M. 95	Štěpán J. 49
Filipec J. 159, 161	Mistrík J. 35, 216	Štolc J. 32
Fleischer W. 160	Mlacek J. 264	Topoliňská Z. 32
Furdík J. 216, 260	Muránský J. 260	Troebe O. 161
Gerbert M. 160	Navrátil M. 29	Utěšený S. 32
Habovštiaková K. 35	Novák L. 215, 260	Vachek J. 32
Hausenblas K. 28	Olesh R. 32	Vališka J. 261
Hoffmann L. 161	Ondrus P. 32	Varchola A. M. 260
Horák G. 32	Ondruš Š. 31	Večerka R. 149
Horálek K. 48	Oravec J. 32	Worth D. S. 32
Horecký J. 32, 215, 260	Orzechowska H. 32	Závada D. 212
Chloupek J. 28	Pauliny E. 215	

NAŠE ŘEČ

ČASOPIS ÚSTAVU PRO JAZYK ČESKÝ
ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

index

Vedoucí redaktor: dr. JAROSLAV KUCHAR, CSc

Výkonný redaktor: dr. ANTONÍN TEJNOR

V. 59

U. I. C. C.

APR 20 1977

LIBRARY

ROČNÍK PADESÁTÝ DEVÁTÝ
NAKLADATELSTVÍ ACADEMIA

PRAHA 1976

OBSAH

ČLÁNKY

Birnbaum Josef, Místní jméno Praha	250
Blažek Jiří, K významu a vzniku předložkového výrazu ve světle čeho	191
Dokulil Miloš, Domácké podoby rodných a příbuzenských jmen na -i (y)	13
Hausenblas Karel, Kultura jazykového dorozumívání	233
Hausenblas Karel, Vlastní jména v umělecké literatuře	1
Havránek Bohuslav, Retrospektivní pohled na jazykovou kulturu	225
Horálek Karel, Vilém Mathesius jako filozof jazyka	169
Kamiš Adolf, K českému překladu Manifestu komunistické strany z r. 1893	113
Kopečný František, Není obrok jako obrok	202
Kraus Jiří, Kultura jazykového projevu a rétorika	228
Krejzová Anna, O francouzském „jazykovém zákonu“	175
Kroupová Libuše, K tvaroslovným údajům v novém Slovníku spisovné češtiny	196
Kuchař Jaroslav, K výsledkům kolokvia o aktuálních otázkách jazykové kultury	243
Michálek Emanuel, K českým spisům Tadeáše Hájky z Hájku	87
Michálek Emanuel, Z dějin předobrozenecké češtiny	21
Němec Igor, Vztah centrum — periférie v lexikálním vývoji	118
Novotný Jiří, Porušování členské sounáležitosti v současné spisovné češtině	57
Orlošová T. Z. — Sedláček M., Polská ženská příjmení v češtině	143
Pokorná Eva, K různým podobám a typům jmen států	83
Roudný Miroslav, Paralelní vývoj českého a slovenského názvosloví mluvnického	136
Rulíková Blažena, K jednomu typu přívlastkových vět uvozených výrazem jak	125
Sochová Zdeňka, Nová pravopisná podoba předložek s(e) a z(e)	132
Sochová Zdeňka, Pravopisná úprava sloves a jiných slov s předponami s(e)- a z(e)-	77
Štícha František, Vypouštění částice se v koordinovaném a závislostním spojení zvrtných sloves	68
Uhliřová Ludmila, K poloze příklonek ve vedlejších větách spojkových	184

POSUDKY A ZPRÁVY

Cuřín František, Sedmdesátiny univ. prof. Františka Svěráka	26
Čechová M. — Oliva K., Podporujeme zájem žáků o český jazyk {Olympiáda o českém jazyce r. 1975}	51
Fiedlerová Alena, Z šestého sešitu Staročeského slovníku	43

NAŠE ŘEČ

ČASOPIS ÚSTAVU PRO JAZYK ČESKÝ
ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

Vedoucí redaktor: dr. JAROSLAV KUCHAR, CSc

Výkonný redaktor: dr. ANTONÍN TEJNOR

ROČNÍK PADESÁTÝ DEVÁTÝ
NAKLADATELSTVÍ ACADEMIA

PRAHA 1976

ČLÁNKY

Birnbaum Josef, Místní jméno Praha	250
Blažek Jiří, K významu a vzniku předložkového výrazu ve světle čeho	191
Dokulil Miloš, Domácké podoby rodných a příbuzenských jmen na -i (y)	13
Hausenblas Karel, Kultura jazykového dorozumívání	233
Hausenblas Karel, Vlastní jména v umělecké literatuře	1
Havránek Bohuslav, Retrospektivní pohled na jazykovou kulturu	225
Horálek Karel, Vilém Mathesius jako filozof jazyka	169
Kamiš Adolf, K českému překladu Manifestu komunistické strany z r. 1893	113
Kopečný František, Není obrok jako obrok	202
Kraus Jiří, Kultura jazykového projevu a rétorika	228
Krejzová Anna, O francouzském „jazykovém zákonu“	175
Kroupová Libuše, K tvaroslovným údajům v novém Slovníku spisovné češtiny	196
Kuchař Jaroslav, K výsledkům kolokvia o aktuálních otázkách jazykové kultury	243
Michálek Emanuel, K českým spisům Tadeáše Hájky z Hájku	87
Michálek Emanuel, Z dějin předobrozenecké češtiny	21
Němec Igor, Vztah centrum — periférie v lexikálním vývoji	118
Novotný Jiří, Porušování členské sounáležitosti v současné spisovné češtině	57
Orlošová T. Z. — Sedláček M., Polská ženská příjmení v češtině	143
Pokorná Eva, K různým podobám a typům jmen států	83
Roudný Miroslav, Paralelní vývoj českého a slovenského názvosloví mluvnického	136
Rulíková Blažena, K jednomu typu přívlastkových vět uvozených výrazem jak	125
Sochová Zdeňka, Nová pravopisná podoba předložek s(e) a z(e)	132
Sochová Zdeňka, Pravopisná úprava sloves a jiných slov s předponami s(e)- a z(e)-	77
Stícha František, Vypouštění částice se v koordinovaném a závislostním spojení vzratných sloves	68
Uhlířová Ludmila, K poloze příklonek ve vedlejších větách spojkových	184

POSUDKY A ZPRÁVY

Cuřín František, Sedmdesátiny univ. prof. Františka Svěráka	26
Čechová M. — Oliva K., Podporujeme zájem žáků o český jazyk {Olympiáda o českém jazyce r. 1975}	51
Fiedlerová Alena, Z šestého sešitu Staročeského slovníku	43

Churavý Miloslav, O slangu v městské dopravě (Fr. Prošek, <i>Slangové a zvláštní výrazy pražských dopraváků</i> , Praha 1975, cyklostyl., 17 + 4 s.)	98
Jančák Pavel, Nad první monografií o mluvě středočeského města (R. Brabcová, <i>Městská mluva v Brandýse nad Labem</i> , Sborník pedagogické fakulty UK, Praha 1974, 97 s.)	36
Jančáková J. — Martincová O., Znovu o inovačních procesech v současných spisovných jazycích slovanských (7. vědecké setkání slavistů pražské a varšavské univerzity v Praze 1975)	47
Kopečný František, Úvod do etymologie (A. Erhart a R. Večerka, <i>Úvod do etymologie</i> , skripta, nákl. rektorátu brněnské univerzity 1975, 192 s.)	149
Kraus Jiří, Zajímavý příspěvek korespondenční praxe jedinacímu stylu (D. Závada, A. Dynda, E. Dyndová, <i>Stavebnicová obchodní korespondence česko-německá</i> , Praha 1975, 423 s.)	211
Kuchař Jaroslav, Vědecká konference o teorii spisovného jazyka ve Smolenicích (21. — 23. 1. 1976)	214
Machač Jaroslav, Příklad popularizace (nejen) pro mládež (J. Pokorný, <i>Zakopaný pes aneb o tom, jak, proč a kde vznikla některá slova, jména, rčení, úsloví, pořekadla a přísloví</i> , Praha 1976, 463 s.)	257
Müllerová Olga, Sborník k šedesátinám Eugena Paulinyho (<i>Zborník Filozofickej fakulty Univerzity Komenského</i> , Philologica, roč. XXIII. — XXIV./1971—1972, Bratislava 1974, 341 s.)	31
Polívková Alena, Jazyková poradna v Leningradě	213
Polívková Alena, Několik informací o rozvíjení jazykové kultury ve Varšavě	94
Postolková Běla, Čeští lingvisté o odborné terminologii (<i>Sborník provozně ekonomické fakulty Vysoké školy zemědělské v Praze</i> , SPN, Praha 1975, 177 s. — <i>Angewandte Sprachwissenschaft und fachsprachliche Ausbildung</i> . Wissenschaftliche Schriftreihe der Technischen Hochschule, Karl-Marx-Stadt 1974, 166 s., příspěvky L. Drozda a J. Filipce)	158
Redakce, Zemřel František Horečka	161
Sedláček Miloslav, Russkaja reč' do druhého desetiletí	258
Stich Alexandr, O hovorové češtině a jiných věcech v prešovském jazykovědném sborníku (<i>Jazykovedný zborník</i> , Bratislava 1975, 206 s.)	260
Stich Alexandr, Skon Oldřicha Králíka	27
Svoboda Karel, Ještě o obojetných souhláskách a písmenech (K čl. M. Komárka, <i>Tvrdé, měkké, obojetné souhlásky nebo písmena</i> , NR 58, 1975, s. 133—237)	208
Tejnor Antonín, Angličismy v odborném vyjadřování (B. Pohnert, <i>Názvoslovné poznámky</i> , Slabouproudý obzor 35, 1974, s. 399 a 583)	90
Tejnor Antonín, Dvě popularizační knížky o českém jazyce (<i>Čeština za školou</i> , red. K. Hausenblas a J. Kuchař, Orbis, Praha 1974, 486 s.; J. Chloupek, <i>Knížka o češtině</i> , Odeon, Praha 1974, 322 s.)	28

Tom an Jaroslav, Bulharská vysokoškolská učebnice českého jazyka (M. Karaangová, S. Šimečková, M. Minčevová. <i>Učebník pro češti ezik</i> , Nauka i izkustvo, Sofia 1972, 243 s.)	95
Utěšen ý Slavomír, Český jazykový atlas a český podíl na Slovanském jazykovém atlase	153

DROBNOSTI

Boom (V. Holubová) 220 — Cimbura a limburáky (J. Spal) 104 — Design (M. Hořejšová) 109 — Dva interfacy, nebo interfaky, dva interfejsy nebo interfejsy? (A. Rubín) 163 — Fikat, Kvalt (P. Trost) 271 — Chalupáři (V. Mejstřík) 108 — Jak se má účtovat o těchto částkách? (B. Poštolková) 268 — Jezinka (E. Michálek) 103 — K názvosloví selského vozu (P. Trost) 266 — Konkurs (A. Jirsová) 53 — Kouření v češtině a ve slovenštině (Z. Sochová) 217 — Kvalimetrie (E. Macháčková) 221 — Máte kalhoty z Janova nebo z Nimes? (A. Rubín) 162 — Novákovi, Pokorných (M. Roudný) 54 — Nůžky, nožice, nožnice (L. Švestková, Sl. Utěšený) 267 — O výslovnosti názvů vín (J. Novotná-Hůrková) 107 — Obrátka zásob? (B. Poštolková) 266 — Perčatkinová spadla? (J. Spal) 54 — Poradna učitelů, pro učitele, nebo učitelská poradna? (E. Macháčková) 53 — Rozdílnosti české a slovenské slovní zásoby (M. Roudný) 105 — Sběračka, naběračka, odlívka, velká lžice, šufan, žufánek, fornefla, šeblefla, šepkela (Sl. Utěšený) 218 — Slova ořina a placka (P. Trost) 55 — Specifické rysy českého a slovenského příbuzenského názvosloví (Z. Sochová) 269 — Staré sloveso *fintovati* a *fintit* (P. Trost) 55 — Úsušek (M. Sedláček) 265 — Z domážlických nadávek a oslovení (V. Procházková) 165 — Z vývoje českého jazyka (I. Němec) 101.

RADÍME A KRITIZUJEME

Cizí místní jména v sportovní publikaci (E. Pokorná) 221 — Porušování mluvnické shody (E. Macháčková) 168 — Zavolej mě večer — zavolej mi večer (Z. Sochová) 112.

Redakční rada:

ČLEN KORESPONDENT ČSAV JAROMÍR BĚLIČ, DOC. DR. FRANTIŠEK DANEŠ,
 AKADEMIK BOHUSLAV HAVRÁNEK, DOC. DR. JAN CHLOUPEK,
 UNIV. PROF. DR. ALOIS JEDLIČKA, UNIV. PROF. DR. VÁCLAV KRÍSTEK,
 UNIV. PROF. DR. VLADIMÍR ŠMILAUER

Churavý Miloslav, O slangu v městské dopravě (Fr. Prošek, <i>Slangové a zvláštní výrazy pražských dopraváků</i> , Praha 1975, cyklostyl., 17 + 4 s.)	98
Jančák Pavel, Nad první monografií o mluvě středočeského města (R. Brabcová, <i>Městská mluva v Brandýse nad Labem</i> , Sborník pedagogické fakulty UK, Praha 1974, 97 s.)	36
Jančáková J. — Martincová O., Znovu o inovačních procesech v současných spisovných jazycích slovanských (7. vědecké setkání slavistů pražské a varšavské univerzity v Praze 1975)	47
Kopečný František, Úvod do etymologie (A. Erhart a R. Večerka, <i>Úvod do etymologie</i> , skripta, nákl. rektorátu brněnské univerzity 1975, 192 s.)	149
Kraus Jiří, Zajímavý příspěvek korespondenční praxe jednacímu stylu (D. Závada, A. Dynda, E. Dyndová, <i>Stavebnicová obchodní korespondence česko-německá</i> , Praha 1975, 423 s.)	211
Kuchař Jaroslav, Vědecká konference o teorii spisovného jazyka ve Smolenicích (21. — 23. 1. 1976)	214
Machač Jaroslav, Příklad popularizace (nejen) pro mládež (J. Pokorný, <i>Zakopaný pes aneb o tom, jak, proč a kde vznikla některá slova, jména, rčení, úsloví, pořekadla a přísloví</i> , Praha 1976, 463 s.)	257
Müllerová Olga, Sborník k šedesátinám Eugena Paulinyho (<i>Zborník Filozofickej fakulty Univerzity Komenského</i> , Philologica, roč. XXIII. — XXIV./1971—1972, Bratislava 1974, 341 s.)	31
Polívková Alena, Jazyková poradna v Leningradě	213
Polívková Alena, Několik informací o rozvíjení jazykové kultury ve Varšavě	94
Poštolková Běla, Čeští lingvisté o odborné terminologii (<i>Sborník provozné ekonomické fakulty Vysoké školy zemědělské v Praze</i> , SPN, Praha 1975, 177 s. — <i>Angewandte Sprachwissenschaft und fachsprachliche Ausbildung</i> . Wissenschaftliche Schriftreihe der Technischen Hochschule, Karl-Marx-Stadt 1974, 166 s., příspěvky L. Drozda a J. Filipce)	158
Redakce, Zemřel František Horečka	161
Sedláček Miloslav, Russkaja reč' do druhého desetiletí	256
Stich Alexandr, O hovorové češtině a jiných věcech v prešovském jazykovědném sborníku (<i>Jazykovedný zborník</i> , Bratislava 1975, 206 s.)	260
Stich Alexandr, Skon Oldřicha Králíka	27
Svoboda Karel, Ještě o obojetných souhláskách a písmenech (K čl. M. Komárka, <i>Tvrdé, měkké, obojetné souhlásky nebo písmena</i> , NR 58, 1975, s. 133—237)	208
Tejnor Antonín, Angličismy v odborném vyjadřování (B. Pohnert, <i>Názvoslovné poznámky</i> , Slabouproudý obzor 35, 1974, s. 399 a 583)	90
Tejnor Antonín, Dvě popularizační knížky o českém jazyce (<i>Čeština za školou</i> , red. K. Hausenblas a J. Kuchař, Orbis, Praha 1974, 486 s.; J. Chloupek, <i>Knížka o češtině</i> , Odeon, Praha 1974, 322 s.)	28

Tomán Jaroslav, Bulharská vysokoškolská učebnice českého jazyka (M. Karaangová, S. Šimečková, M. Minčevová. <i>Učebník pro češti ezik</i> , Nauka i izkustvo, Sofia 1972, 243 s.)	95
Utěšený Slavomír, Český jazykový atlas a český podíl na Slovanském jazykovém atlase	153

DROBNOSTI

Boom (*V. Holubová*) 220 — Cimbura a limburáky (*J. Spal*) 104 — Design (*M. Hořejšová*) 109 — Dva interfacy, nebo interfaky, dva interfejsy nebo interfejsy? (*A. Rubín*) 163 — Fikat, Kvalt (*P. Trost*) 271 — Chalupáři (*V. Mejstřík*) 108 — Jak se má účtovat o těchto částkách? (*B. Poštolková*) 268 — Jezinka (*E. Michálek*) 103 — K názvosloví selského vozu (*P. Trost*) 266 — Konkurs (*A. Jirsová*) 53 — Kouření v češtině a ve slovenštině (*Z. Sochová*) 217 — Kvalimetrie (*E. Machádková*) 221 — Máte kalhoty z Janova nebo z Nimes? (*A. Rubín*) 162 — Novákovi, Pokorných (*M. Roudný*) 54 — Nůžky, nožice, nožnice (*L. Švestková, Sl. Utěšený*) 267 — O výslovnosti názvů vín (*J. Novotná-Hůrková*) 107 — Obrátka zásob? (*B. Poštolková*) 266 — Perčatkinová spadla? (*J. Spal*) 54 — Poradna učitelů, pro učitele, nebo učitelská poradna? (*E. Machádková*) 53 — Rozdílnosti české a slovenské slovní zásoby (*M. Roudný*) 105 — Sběračka, naběračka, odlívka, velká lžice, šufan, žufánek, fornefla, šeblefla, šepkela (*Sl. Utěšený*) 218 — Slova ořina a placka (*P. Trost*) 55 — Specifické rysy českého a slovenského příbuzenského názvosloví (*Z. Sochová*) 269 — Staré sloveso fintovati a fintit (*P. Trost*) 55 — Ůsušek (*M. Sedláček*) 265 — Z domažlických nadávek a oslovení (*V. Procházková*) 165 — Z vývoje českého jazyka (*I. Němec*) 101.

RADÍME A KRITIZUJEME

Cizí místní jména v sportovní publikaci (*E. Pokorná*) 221 — Porušování mluvnické shody (*E. Machádková*) 168 — Zavolej mě večer — zavolej mi večer (*Z. Sochová*) 112.

Redakční rada:

ČLEN KORESPONDENT ČSAV JAROMÍR BĚLIČ, DOC. DR. FRANTIŠEK DANEŠ,
 AKADEMIK BOHUSLAV HAVRÁNEK, DOC. DR. JAN CHLOUPEK,
 UNIV. PROF. DR. ALOIS JEDLIČKA, UNIV. PROF. DR. VÁCLAV KRÍSTEK,
 UNIV. PROF. DR. VLADIMÍR ŠMILAUER